

Expunere de motive

privind completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și a Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Prezenta propunere legislativă are ca obiect completarea și consolidarea cadrului normativ privind protecția persoanelor cu handicap, prin introducerea unor dispoziții exprese referitoare la prevenirea și sancționarea hărțuirii și umilirii publice, precum și la asigurarea accesului efectiv la bunuri, servicii, spații, activități și facilități puse la dispoziția publicului.

De asemenea, inițiativa urmărește instituirea unor mecanisme procedurale de intervenție și monitorizare în situațiile în care persoanele cu handicap sunt expuse unor conduite de natură să le afecteze demnitatea, integritatea psihică sau incluziunea socială.

Legea nr. 448/2006 consacră principiile generale privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, inclusiv egalizarea șanselor, incluziunea socială și protecția împotriva abuzului și discriminării.

Cu toate acestea, cadrul normativ actual nu reglementează în mod explicit:

- formele de hărțuire și umilire publică a persoanelor cu handicap;
- mecanismele de intervenție rapidă în astfel de situații;
- obligația de evidență și monitorizare a incidentelor;
- responsabilitatea instituțională de reacție în situații de risc.

În practică, persoanele cu handicap pot fi expuse unor comportamente de intimidare, ridiculizare, expunere degradantă sau distribuire neconsimțită de imagini ori materiale în mediul online, inclusiv pe platforme de socializare, cu efecte directe asupra demnității, integrității psihice și participării sociale.

Fenomenul distribuirii în spațiul public și digital a unor imagini, înregistrări sau materiale degradante referitoare la persoane cu handicap a cunoscut o amplificare semnificativă în ultimii ani, inclusiv prin intermediul rețelelor sociale și al platformelor online. În lipsa unor mecanisme clare de intervenție și monitorizare, astfel de conduite pot genera efecte grave asupra vieții private, sănătății psihice și demnității persoanei, contribuind la marginalizare și excluziune socială.

Prezenta inițiativă legislativă urmărește:

- definirea expresă a noțiunii de hărțuire a persoanei cu handicap și reglementarea noțiunii de umilire publică;
- instituirea unui drept explicit la protecție împotriva acestor forme de conduită;
- reglementarea unei interdicții exprese a refuzului de acces la servicii pe criteriul handicapului;
- stabilirea condițiilor stricte în care un refuz poate fi justificat, în baza principiului proporționalității;

- instituirea obligației de intervenție administrativă în caz de risc;
- introducerea unui mecanism de evidență și raportare a incidentelor către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități;
- completarea cadrului contravențional aplicabil în materia discriminării.

Prin completarea Legii nr. 448/2006 se introduc:

- definiția legală a hărțuirii persoanei cu handicap;
- un drept expres la protecție împotriva hărțuirii și umilirii publice;
- obligația entităților publice și private relevante de a dispune, în termen de cel mult 24 de ore de la luarea la cunoștință a situației, măsurile necesare pentru limitarea și încetarea situațiilor de risc;
- măsuri administrative și de sprijin în favoarea persoanei afectate;
- obligația de înregistrare și transmitere trimestrială a evidenței incidentelor.

Se instituie, de asemenea, un mecanism de evidență și transmitere trimestrială a datelor către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, în scopul monitorizării fenomenului și fundamentării politicilor publice.

Proiectul completează cadrul general privind prevenirea și sancționarea discriminării prin introducerea unei contravenții speciale referitoare la difuzarea sau publicarea de materiale degradante ori umilitoare la adresa persoanelor cu handicap, în situațiile în care fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni.

Această intervenție este corelată cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, fără a genera suprapuneri de reglementare, întrucât vizează exclusiv o formă specifică de manifestare a discriminării în mediul public și digital.

Pentru a asigura coerența sistemului juridic, proiectul prevede expres că norma contravențională se aplică numai în ipoteza în care fapta nu constituie infracțiune.

Această soluție legislativă asigură delimitarea între răspunderea penală și cea contravențională și evită dublarea sancțiunilor pentru aceeași faptă.

Intervenția legislativă este justificată și de insuficiența cadrului normativ actual, care reglementează în principal aspecte privind accesibilitatea, incluziunea și protecția socială a persoanelor cu handicap, fără a institui mecanisme clare referitoare la combaterea expunerii degradante, a hărțuirii repetate, a distribuirii de materiale umilitoare în mediul online sau a obligației de reacție instituțională rapidă.

Prezenta propunere legislativă este în acord cu:

- art. 22 și art. 50 din Constituția României, republicată, privind integritatea fizică și psihică și protecția persoanelor cu handicap;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată prin Legea nr. 221/2010;
- obligațiile statului privind prevenirea exploatării, violenței și abuzului;
- principiile nediscriminării, egalității de șanse și respectării demnității umane.

De asemenea, proiectul este compatibil cu obiectivele Strategiei europene privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021 - 2030, care urmărește promovarea participării depline și efective a persoanelor cu dizabilități la viața socială și combaterea discriminării și excluziunii.

Totodată, proiectul respectă exigențele constituționale și convenționale privind libertatea de exprimare, întrucât introduce excepții explicite pentru activitatea jurnalistică, artistică, științifică și pentru situațiile de interes public legitim, în condiții de proporționalitate și cu respectarea demnității persoanei.

Impactul social al reglementării este pozitiv, întrucât:

- consolidează protecția efectivă a persoanelor cu handicap;
- introduce mecanisme de intervenție instituțională rapidă, inclusiv obligația de reacție în termen de cel mult 24 de ore de la luarea la cunoștință a situației;
- contribuie la prevenirea formelor de abuz, exploatare și umilire publică;
- crește responsabilitatea instituțiilor și furnizorilor de servicii;
- îmbunătățește capacitatea de monitorizare a fenomenelor de discriminare și hărțuire.

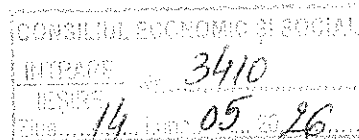
Proiectul nu generează impact bugetar semnificativ, întrucât măsurile propuse sunt implementabile prin structurile administrative existente ale autorităților competente.

Prezenta inițiativă legislativă răspunde unei nevoi reale de clarificare și întărire a protecției juridice a persoanelor cu handicap în fața formelor de hărțuire, umilire publică și refuz nejustificat de acces la servicii. Prin completările propuse, cadrul normativ dobândește instrumente juridice mai clare, coerente și aplicabile, în acord cu principiile demnității umane, incluziunii sociale și egalității de șanse.

Față de cele prezentate, propun Parlamentului spre dezbateră și adoptare prezenta propunere legislativă.

Inițiativă

Deputat Răsa Enachi

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENAT

Lege

pentru completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și a Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 5, după punctul 31 se introduce **un nou punct, pct. 32**, cu următorul cuprins:

32. hărțuire a persoanei cu handicap – orice comportament determinat de criteriul handicapului, care are ca scop sau efect atingerea demnității persoanei și crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor ori ofensator.

2. După articolul 25 se introduc **trei noi articole, art. 25¹ – 25³**, cu următorul cuprins:

Art. 25¹

(1) Persoanele cu handicap beneficiază de protecție împotriva hărțurii și a umilirii publice.

(2) Hărțuirea și umilirea publică a persoanei cu handicap sunt interzise.

(3) În sensul prezentei legi, constituie umilire publică divulgarea, difuzarea, transmiterea sau publicarea de imagini, înregistrări audio-video, texte ori alte materiale referitoare la o persoană cu handicap, realizată cu intenția de a expune persoana într-o situație degradantă ori de a crea un mediu intimidant, ostil, umilitor sau ofensator.

(4) Furnizorii de servicii sociale, centrele rezidențiale sau de zi, instituțiile publice, unitățile sanitare, unitățile de învățământ și angajatorii care au în evidență, îngrijire, supraveghere ori raporturi de muncă cu persoane cu handicap au obligația ca, în termen de cel mult 24 de ore de la luarea la cunoștință a situației, să dispună, potrivit competențelor legale, măsurile necesare pentru limitarea și încetarea situației de risc.

(5) Măsurile prevăzute la alin. (4) pot include, după caz:

- a) informarea reprezentantului legal;
- b) acordarea sau facilitarea accesului la servicii de sprijin psihologic;
- c) îndrumarea către servicii de specialitate;
- d) sesizarea autorităților competente.

(6) Dacă autorul faptei este angajat al uneia dintre entitățile prevăzute la alin. (4), conducerea acesteia dispune măsurile disciplinare sau administrative prevăzute de lege.

Art. 25²

(1) Furnizorii de servicii sociale și centrele rezidențiale sau de zi pentru persoane cu handicap au obligația de a înregistra incidentele de hărțuire sau umilire publică semnalate ori constatate în activitatea lor, în scopul prevenirii și monitorizării acestor situații.

(2) În sensul prezentei legi, prin incident se înțelege orice faptă semnalată sau constatată de personalul prevăzut la alin. (1), care prezintă indicii privind hărțuirea sau umilirea publică, fără a aduce atingere calificării juridice stabilite de autoritățile competente.

(3) Evidența prevăzută la alin. (1) se transmite trimestrial Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, în condițiile stabilite prin normele metodologice.

(4) Evidența conține exclusiv datele strict necesare îndeplinirii scopului prevăzut la alin. (1), cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(5) Datele sunt confidențiale și pot fi utilizate numai de autoritățile competente, în condițiile legii.

Art. 25³

(1) Nu constituie hărțuire sau umilire publică, în sensul prezentei legi, divulgarea, difuzarea, transmiterea sau publicarea de materiale referitoare la o persoană cu handicap, realizată în exercitarea libertății de exprimare, în următoarele situații:

- a) în scop jurnalistic, educativ, științific sau artistic;
- b) pentru sesizarea, investigarea sau dovedirea săvârșirii unei fapte prevăzute de legea penală;
- c) pentru protejarea unui interes public legitim.

(2) Aplicarea excepțiilor prevăzute la alin. (1) este condiționată de respectarea cumulativă a următoarelor cerințe:

- a) existența unui scop legitim;
- b) respectarea principiului proporționalității între interesul public și prejudiciul adus persoanei;
- c) respectarea demnității și a vieții private a persoanei cu handicap, în măsura compatibilă cu scopul urmărit.

(3) Prevederile prezentului articol nu pot fi interpretate în sensul justificării unor acte de denigrare, exploatare sau expunere nejustificată a persoanei cu handicap.

3. La articolul 100 alineatul (1), după litera h) se introduc **două noi litere, lit. i) și j)**, cu următorul cuprins:

- i) nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 25¹ alin. (4) - (6), cu amendă de la 10.000 lei la 30.000 lei;
- j) nerespectarea obligației de înregistrare și transmitere a evidenței prevăzute la art. 25² alin. (1) și (3), cu amendă de la 5.000 lei la 15.000 lei.

4. La articolul 100, după alineatul (2¹) se introduce **un nou alineat, alin. (2²)**, cu următorul cuprins:

(2²) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) lit. i) și j) se realizează de către inspectorii sociali.

Art. II. – Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 166 din 7 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 26, după alineatul (1²) se introduce un **nou alineat, alin. (1³)**, cu următorul cuprins:

(1³) Constituie contravenție, dacă fapta nu întrunește elementele unei infracțiuni, difuzarea, publicarea sau transmiterea de imagini, sunete ori materiale referitoare la o persoană cu handicap, realizată cu intenția de a o ridiculiza, umili sau de a-i aduce atingere demnității, în afara exercitării libertății de exprimare în scop jurnalistic, artistic, științific sau în legătură cu un interes public legitim. Contravenția se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 50.000 lei, dacă fapta vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 10.000 lei la 100.000 lei, dacă fapta vizează un grup de persoane cu handicap.

Art. III.

(1) Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități elaborează, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, normele metodologice de aplicare a prevederilor art. 25¹ și 25² din Legea nr. 448/2006, precum și a altor dispoziții ale prezentei legi care necesită astfel de norme, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

(2) Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.